

ВІДПОВІДІ

Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на зауваження і рекомендації які містяться у проекті експертного висновку ГЕР
щодо підсумків роботи ЕГ із проведення акредитаційної експертизи ОПП
50461 Правнича діяльність,
рівень вищої освіти «Бакалавр», спеціальність 081Право

Київський національний університет імені Тараса Шевченка дякує членам галузевої експертної групи за глибокий, змістовний та об'єктивний аналіз освітньої програми і надає додаткові пояснення та обґрунтування до рекомендацій ГЕР за окремими критеріями:

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	Критерій 1. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В <i>- рекомендовано:</i> 1. Розвивати практику врахування рекомендацій випускників освітньої програми та проводити їх систематичні опитування задля оновлення ОП та удосконалення освітньої діяльності за нею	Насамперед дякуємо ГЕР за здійснений аналіз. Запропоновані ГЕР рекомендації будуть проаналізовані та враховані в процесі подальшого вдосконалення освітньої діяльності та функціонування рецензованої освітньої програми. Водночас на деякі рекомендації хотіли б надати наступні пояснення: КНУТШ погоджується з доцільністю посилення зворотного зв'язку з випускниками. Хоча комунікація з ними усталено відбувається через «Офіс випускників», інструмент пропозицій і рекомендацій, які вони можуть надсилати на емейл ІПО КНУТШ, гаранта ОП, інтерв'ю під час комунікації з гарантом та членами проектної групи, ін. Також є інструмент «Електронна приймальня університету» (https://office.knu.ua/). З 2026/2027 н.р. буде впроваджено систему регулярного анкетування випускників ОП для оцінки її релевантності ринку праці.
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	Критерій 2. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В <i>- рекомендовано:</i> 1. Забезпечити відображення в індивідуальних навчальних планах здобувачів ОК, які перезараховуються відповідно до здобутої раніше	КНУТШ дякує за здійснений аналіз структури та змісту освітньої програми. 1. Щодо індивідуальних навчальних планів буде розглянуто можливість запровадження оновленого формату, де чітко розмежовано компоненти, опановані безпосередньо на ОП, та результати визнаного попереднього навчання (60 кредитів). 2. <i>Щодо інформування здобувачів освіти щодо можливостей проходження практики в юридичній клініці Університету:</i> Здобувачі ОП систематично інформуються про можливість залучення до діяльності Юридичної клініки КНУТШ; здобувачам забезпечено свободу вибору баз

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	вищої освіти. 2. Посилити інформування здобувачів освіти щодо можливостей проходження практики в юридичній клініці Університету.	практики, де вони можуть здобувати «практичні знання», та інструментів, використовуючи які вони набувають практичні навички; застосовується студентоцентризований підхід. Незалученість студентів до роботи Юридичної клініки обґрунтовується специфікою даної ОП, зокрема заочною формою навчання, професійною зайнятістю здобувачів, наявністю альтернативних баз практики. А саме: - ОП «Правнича діяльність» реалізується виключно за заочною формою. Здобувачі перебувають у кампусі лише під час короткотривалих сесійних періодів, що фізично унеможливає їхній постійний супровід клієнтів у межах Юридичної клініки; - здобувачі ОП – це особи, які вже мають вищу освіту та переважно працюють за основним місцем роботи. Їхній графік не дозволяє долучатися до волонтерської діяльності в клініці, яка потребує регулярної присутності; - практична підготовка здобувачів орієнтована на профільні установи, де вони можуть працювати або планують кар'єру: суди, органи прокуратури, адвокатури та юридичні служби. Це більше відповідає їхнім запитам на «upgrade/upskill» ніж робота в навчальній клініці. Водночас, інформація про Юридичну клініку КНУТШ є відкритою та доступною для всіх здобувачів. Однак через специфіку «дорослої аудиторії» програми, здобувачі надають перевагу проходженню практики за індивідуальною ініціативою в реальних секторах економіки. Водночас КНУТШ розгляне рекомендацію щодо налагодження тіснішої співпраці з Юридичною клінікою, можливо, у дистанційному форматі або через опрацювання окремих письмових кейсів, що дозволить посилити практикоорієнтованість навіть для заочної форми навчання.
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	Критерій 3. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В - <i>рекомендовано:</i> 1. Сприяти розвитку системи інформування та	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо, що: Здобувачі систематично інформуються про навчання шляхом неформальної освіти. Як інструмент неформальної освіти використовується платформа Ради Європи – курси HELP. Наразі здобувачі проходять навчання за ними під час вивчення ОК «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право». Наприклад, курс «Business and Human rights» https://help.elearning.ext.coe.int/course/view.php?id=8628

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	мотивації здобувачів освіти до участі в програмах академічної мобільності, набуття компетентностей у неформальній освіті та роз'яснення правил перезарахування таких результатів навчання.	Правила перезарахування таких результатів навчання визначені в робочих програмах. Наприклад, було внесено зміни до робочих програм: «...7.1 Форми оцінювання 7.1.1. Форми поточного оцінювання: 1) Опитування – від 0 до 5 балів за семінарське заняття; 2) Кейс/задача – від 0 до 5 балів за кожну; 3) Наукова доповідь – від 3 до 5 балів; 4) Контрольна робота – від 0 до 10 балів; 5) Сертифікат неформальної освіти - до 3 балів. ... Критерії оцінювання: 5. Сертифікат неформальної освіти приймається по безкоштовних курсах/програмах, зміст яких відповідає тематиці дисципліни та попередньо узгоджується з викладачем. Отримання сертифікату за курс, тривалістю у 30 год. (1 ЄКТС) оцінюється в 1 бал, 60 год. (2 ЄКТС) – в 2 бали, більше 60 год. (більше 2 ЄКТС) – в 3 бали». Також здобувачі подають заявки на Літню школу ОБСЄ «Верховенство права і конституціоналізм. XIV Літня школа».
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Критерій 4. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В - <i>рекомендовано:</i> 1.Розглянути можливість щорічного оновлення та перезатвердження робочих програм та силабусів та розміщення оновлених варіантів на веб-ресурсах ЗВО. 2.Посилити практику інформування та супроводу здобувачів освіти в участі в програмах академічної	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо: <i>1. Щодо щорічного оновлення та перезатвердження робочих програм та силабусів та розміщення оновлених варіантів на веб-ресурсах ЗВО:</i> КНУТШ забезпечує гнучкість змісту ОП через систему щорічного моніторингу, не чекаючи формального переформатування РП кожні три роки. Хоча РП були затверджені у 2023 році, викладачі щороку перед початком навчального року проводять моніторинг та актуалізацію змісту на предмет усунення застарілої інформації та врахування змін у законодавстві. КНУТШ застосовує практику пролонгації РП (можлива двічі), проте це не означає статичність матеріалу. Під час зустрічей з ЕГ НПП підтвердили, що вони інтегрують результати власних наукових досліджень та новітню судову практику (зокрема ВС та ЄСПЛ) безпосередньо в освітній процес. РНП ОК систематично аналізуються та оновлюються НПП з урахуванням актуальних змін законодавства, сучасної правозастосовної практики, результатів наукових досліджень науково-педагогічних працівників КНУТШ і пропозицій стейкхолдерів. Всі РНП розміщено на сайті ЗВО. <i>2. Щодо інформування та супроводу здобувачів освіти в</i>

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	мобільності, міжнародних заходах тощо.	<i>участі в програмах академічної мобільності, міжнародних заходах тощо:</i> Здобувачі систематично інформуються про можливості академічної мобільності шляхом застосування комплексу інструментів, зокрема, і на сторінці відділу академічної мобільності в facebook https://www.facebook.com/mobility.knu на веб-сторінці КНУТШ та ін. (наприклад, https://www.facebook.com/kyiv.university). Відділ міжнародних зв'язків та відділ академічної мобільності забезпечують інформування здобувачів через соціальні мережі та офіційний сайт щодо програм Erasmus+, DAAD та грантів Fulbright. КНУТШ є частиною масштабного проєкту DigiUni, що створює єдину цифрову екосистему з провідними університетами ЄС, дозволяючи здобувачам брати участь у спільних освітніх заходах онлайн. Водночас КНУТШ наголошує, що участь у програмах мобільності є виключно добровільною та базується на особистому рішенні здобувача. Згідно з принципами академічної свободи та людиноцентричності, закладеними у Стратегії розвитку КНУ, ми забезпечуємо максимальну поінформованість та консультативний супровід, проте не можемо і не маємо права примушувати студентів до участі. Враховуючи специфіку здобувачів ОП «Правнича діяльність» – це дорослі особи, які вже мають вищу освіту та працюють за основним місцем роботи, вони самостійно оцінюють свої часові та професійні ресурси. Результати зустрічей з ЕГ підтвердили, що здобувачі повністю поінформовані про наявні можливості, проте на даному етапі вони приймають свідоме рішення фокусуватися на професійній діяльності в Україні, що є проявом їхньої індивідуальної освітньої траєкторії.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	Критерій 5. Рівень відповідності (експертна група) Рівень <i>B</i> Рівень відповідності (ГЕР) Рівень <i>B</i> <i>- рекомендовано:</i> 1. Продовжити та посилити практику формування та розвитку культури академічної	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо: <i>Щодо практики популяризації академічної доброчесності:</i> Позиція Університету базується на тому, що популяризація академічної доброчесності не повинна бути суто формальним «технічним» заходом (наприклад, простою наявністю рубрики на сайті). Натомість принцип академічної доброчесності імплементовано в культуру якості вищої освіти в КНУТШ. Здобувачі інформуються систематично про тренінги, семінари чи онлайн-курси з питань академічної доброчесності. Наприклад, здобувачі інформуються про вебінари ДНТБ

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	добročесності шляхом активного залучення здобувачів освіти за цієї ОП до відповідних заходів.	України (https://dntb.gov.ua/news/webinar_dntb), семінари, вебінари тощо, які проводяться систематично на базі КНУТШ тощо. Усталеною є практика популяризації академічної доброчесності через інформування в межах ОК. Також усталеною є практика інформування кожного здобувача з локальними актами, законодавством України щодо академічної доброчесності під час першої зустрічі зі здобувачами, які вступили на ОП. 02 березня 2026 року Вченою радою Університету було прийнято «Положення про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (https://senate.knu.ua/?p=3466). Прийнято інші локальні акти (https://senate.knu.ua/). Створеною в Університеті робочою групою розробляється пакет змін до локальних нормативних актів на вимогу закону України «Про академічну доброчесність».
Критерій 6. Людські ресурси	Критерій 6. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В - рекомендовано: 1.Рекомендуємо забезпечити системне та комплексне відображення наукового доробку науково-педагогічних працівників ЗВО в робочих програмах та силабусах навчальних дисциплін. 2.Попри розміщення на офіційному вебсайті узагальнених результатів рейтингування науково-педагогічних	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо: 1. <i>Щодо системного та комплексного відображення наукового доробку науково-педагогічних працівників ЗВО в робочих програмах та силабусах навчальних дисциплін:</i> Публікаційна активність НПП, залучених до реалізації ОП, систематично моніториться з використанням таких інструментів, як Google Scholar, ORCID, Scopus, publons.com та ін. До початку 2026/2027 н.р. буде проведено комплексний перегляд РП усіх обов'язкових ОК. У зміст дисциплін буде інтегровано новітні наукові публікації викладачів, що вже наявні в активі кадрового складу. 2. <i>Щодо розміщення на офіційному веб-сайті ЗВО результатів рейтингування науково-педагогічних працівників в повному обсязі:</i> Університет проводить систематичне рейтингування науково-педагогічних працівників за 8 основними індикаторами, включаючи освітню, наукову діяльність та академічну доброчесність. Проте позиція закладу щодо відсутності цих результатів у відкритому доступі на сайті ІПО базується на університетській автономії та таких аргументах: – рейтингування використовується як внутрішній механізм для ухвалення управлінських рішень, зокрема для преміювання НПП за результати наукової діяльності та висування на державні нагороди;

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	працівників, рекомендуємо розглянути можливість розміщення на офіційному веб-сайті ЗВО результатів рейтингування науково-педагогічних працівників в повному обсязі.	– оприлюднення даних рейтингування не є обов'язковим і часто вважається недоцільним, оскільки може порушувати етичні норми академічної спільноти; – КНУТШ дотримується підходу, за яким публікація персоналізованих рейтингів викладачів не є загальноприйнятою практикою у провідних університетах Європи та США, оскільки фокус має бути на загальній якості освітнього процесу, а не на публічному порівнянні окремих працівників.
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	Критерій 7. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В - <i>рекомендовано:</i> ГЕР погоджується з висновком ЕГ та рекомендує розглянути можливість запровадження єдиного цифрового освітнього середовища для централізованого розміщення навчально-методичних матеріалів, силабусів, розкладів і результатів контрольних заходів, а також організації комунікації між здобувачами та викладачами.	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо, <i>щодо відсутності єдиного цифрового освітнього середовища для організації та супроводу освітнього процесу за ОП:</i> В Університеті для організації та супроводу освітнього процесу створено інформативний сайт ЗВО та структурних підрозділів зі зручною системою навігації, є корпоративна пошта, також працює система «Тритон» (https://student.triton.knu.ua/) - система автоматизації навчального процесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Комплексно застосовуються і такі інформаційно-комунікаційні інструменти, що забезпечують синхронну і асинхронну комунікацію та не порушують прав інтелектуальної власності правоволодільцев, як Zoom, Google. Зокрема, Університет уклав окремі угоди з інформаційно-комунікативними компаніями і навчально-педагогічним працівникам було надано можливість використовувати окремі платформи (Zoom, Google) на пільгових умовах для проведення навчальних занять, консультацій, практичної підготовки тощо. Використання різних підходів до проведення навчальних занять з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (програм дистанційного навчання в університеті немає, та й в цілому в Україні їх насправді одиниці) дозволяє забезпечити якість вищої освіти, безперевність, гнучкість у викладанні та врахувати особливості окремих дисциплін. Всі канали комунікації є систематизованими, доведеними до відома здобувачів. При інтерв'юванні здобувачі висловлювали свою задоволеність ними і високу оцінку. Також здобувачі відмічали як сильну сторону і унікальну практику наявність за ОП комплексного підходу для організації та супроводу освітнього процесу, який, в тому числі, дозволяє їм взаємодіяти з викладача в міжсесійний період (наприклад, при написанні курсової роботи, виконанні срс тощо). Жоден зі здобувачів ОП ніколи не зазначав, що «...відсутність централізованої цифрової платформи

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
		ускладнює доступ до навчальних матеріалів, оперативне інформування та взаємодію між здобувачами і викладачами в міжсесійний час». Факти, які б підтверджували подібне твердження ЕГ – відсутні. Також відсутні жодні факти, які б свідчили, що є загрози безперервності освітнього процесу в міжсесійний період з огляду на заочну форму навчання. Навпаки, інтерв'ювання здобувачів, випускників, НПП, комунікація здобувачів та НПП свідчать, що в міжсесійний період комунікація відбувається, освітній процес не переривається, такі інструменти, як, наприклад, сайт ЗВО та структурних підрозділів зі зручною системою навігації, корпоративна пошта, система «Тритон» (https://student.triton.knu.ua/) – система автоматизації навчального процесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка – забезпечують якість освітнього процесу в міжсесійний період.
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	Критерій 8. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В - рекомендовано: 1. Посилити діяльність «Офісу випускників ІПО» для системного залучення випускників до моніторингу та удосконалення ОП, залучення до покращення освітнього процесу, збору даних про кар'єрні траєкторії випускників тощо. 2. Систематично висвітлювати на вебсайті ІПО інформацію про проведені опитування стейкхолдерів, в тому числі, випускників.	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо: 1. <i>Щодо взаємодії ІПО з випускниками ОП «Правнича діяльність» та несистематичного оприлюднення інформації про опитування та заходи за участю стейкхолдерів:</i> ЗВО визначені процедури розроблення, затвердження, перегляду, моніторингу ОП, їх послідовно дотримуються. Для отримання пропозицій і рекомендацій щодо ОП ЗВО використовує комплекс різних інструментів: інтерв'ювання, опитування тощо. Наприклад, випускники і роботодавці, здобувачі, інші зацікавлені особи можуть надавати свої пропозиції/рекомендації шляхом застосування такого інструменту, як «<u>Електронна приймальня університету</u>» (https://office.knu.ua/) тощо. Випускники та здобувачі надають перевагу інтерв'юванню, роботодавці та здобувачі – інтерв'юванню та наданню пропозицій письмово. Функціонує «Офіс випускників», координаторами якого розроблено та впроваджено спеціальну «Анкету випускника» для збору зворотного зв'язку. Всі пропозиції, висловлені стейкхолдерами, рекомендації попередньої акредитації розглядаються проектною групою, аналізуються, були взяті до уваги, що було підтверджено під час інтерв'ювання, надано рецензії на ОП, протоколи засідання проектної групи, інші документи на запит ЕГ. Інформація про заходи за участю роботодавців і випускників систематично оприлюднюється на вебсайті КНУШТ (https://knu.ua/ua/#news), ІПО, сторінках в соцмережах. Всі пропозиції, які під час заходів надають роботодавці – обговорюються проектною групою, беруться до уваги, що підтверджується вище згаданими документами та результатами інтерв'ювання. Здобувачі ОП це дорослі особи, які вже мають вищу освіту і часто поєднують навчання з професійною

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	3.Розглянути можливість утворення самостійного органу студентського самоврядування IPO відповідно до вимог статті 40 Закону України «Про вищу освіту» для забезпечення реальної участі здобувачів освіти в управлінні Інститутом та процедурах забезпечення якості на рівні ОП.	діяльністю. Для них випускник часто одночасно є роботодавцем, тому IPO КНУТШ об'єднує співпрацю з цими категоріями через спільні ділові зустрічі та консультації. Зустрічі «випускники-роботодавці-гарант ОП» відбуваються систематично, актуальна база контактів також ведеться, систематично оновлюється. Опитування всіх категорій стейкхолдерів проводяться централізовано Навчальною лабораторією соціологічних та освітніх досліджень KNU (http://unidos.univ.kiev.ua/?q=uk/zvity_pro_doslidzhennya). Результати реально використовуються для управлінських рішень, що підтверджено Ухвалами Вченої ради за 2024-2025 роки (https://senate.knu.ua/?cat=25). Приклад узагальнених результатів опитування здобувачів ОП «Правнича діяльність»: https://drive.google.com/file/d/1Tb1sxWe0_DlmOgqhVPfilQtIx0aldDeT/view Відповідно до Стратегії 2025-2032 рр., КНУТШ рухається до повної цифровізації, що передбачає створення єдиного цифрового вікна для стейкхолдерів. <i>3.Щодо утворення самостійного органу студентського самоврядування IPO відповідно до вимог статті 40 Закону України «Про вищу освіту»:</i> Здобувачі ОП залучені до управління Університетом через Студпарламент КНУТШ, де представлені їхні інтереси, зокрема в частині академічної доброчесності та захисту прав студентів. Крім того, на рівні академічних груп діє інститут старост, які забезпечують пряму комунікацію з адміністрацією. Специфіка заочного навчання та професійна зайнятість здобувачів ОП ускладнюють створення «класичного» студентського парламенту з регулярними офлайн-засіданнями. Додатково зауважимо що Університет не має права втручатися в діяльність органів студентського самоврядування, а будь-які дії адміністрації щодо організації ОСС будуть грубим порушенням законодавства.
Критерій 9. Прозорість та публічність	Критерій 9. Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В - рекомендовано:	КНУТШ дякує за здійснений аналіз, водночас зазначаємо: <i>Щодо систематичного оприлюднення на вебсайті IPO інформації про проведені опитування стейкхолдерів (здобувачів, роботодавців та випускників), анонси та звіти про заходи за участю стейкхолдерів тощо:</i> Опитування всіх категорій стейкхолдерів проводяться

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	ГЕР підтверджує наявність політик забезпечення прозорості та публічності у ЗВО. Разом з тим, рекомендуємо систематично оприлюднювати на вебсайті ІПО інформацію про проведені опитування стейкхолдерів (здобувачів, роботодавців та випускників), анонси та звіти про заходи за участю стейкхолдерів тощо.	централізовано Навчальною лабораторією соціологічних та освітніх досліджень KNU (http://unidos.univ.kiev.ua/?q=uk/zvity_pro_doslidzhennya). Результати реально використовуються для управлінських рішень, що підтверджено Ухвалами Вченої ради за 2024-2025 роки (https://senate.knu.ua/?cat=25). Приклад узагальнених результатів опитування здобувачів ОП «Правнича діяльність»: https://drive.google.com/file/d/1Tb1sxWe0_DlmOgqhVPfilQtlx0aIdDeT/view Відповідно до Стратегії 2025-2032 рр., КНУТШ рухається до повної цифровізації, що передбачає створення єдиного цифрового вікна для стейкхолдерів.